

EX TOMO I. SVRII,

Ianuarius & Februarius.

S. Gudulae Brabantinae Parentum Dynastiarum Vitgeri & Amelbergae piorum laudabile coniugium caelitus honestatum vaticinio natiuitatis filiae sanctissimae futurae, & inter caelites connumerandae.

Sur. Tom. I. 8. Ianuar.

Sigeberti Regis temporibus, qui fuit Dagoberti regis filius, extitit quidam comes Vitgerus in Pago Brabantiae, probabilis moribus, cuius thalamis inhærebat coniux dignissima nomine Amelberga, Maioris domus Pipini inclyta sorore progenita: qui uterq; diuinis parili modo obtemperabant monitis. Quibus in sæculo piè degentibus sanctum & iustum contulit germen Dominus utpote B. Emebertum Cameracensium præsidem gloriosum vita admirabili & meritis insignem: cuius etiam extitere sorores simili sanctitate probabiles Reinildis sanctissima, & Pharaildis moribus egregia. Horum ergo genitricem tam felici prole pollentem Deus etiam alia sæcundauit prole dignissima: & iam more parturientium anxietatis fluctuantem procella, qui in seruis suis consolatur, huiusmodi refocillatione recreare dignatur. Nox erat,

*Pietas
phara-
ildis.*

Viso.

erat, cum eadem materfamilias sopori dedita angelum aspicit hæc sibi proferente in verba : solve metum corde vrpote sæcundata pretioso germine, ipse enim rex Cæli ferri iubet hæc tibi solamina. Concepisti fideliter, paries feliciter venerabilis filia clarissima mater, quæ ab ipsa puellari ætate diuinis adhaerebit cæremoniis, in quibus perseuerans vsque ad metas aui breuis palmam capiat vitæ perennis. Tali ore locuta viso Angelica eam completo reliquit sermone, & in tenues euanuit auras. At illa talibus exhilarata visis corpus è strato corripit, & ad Cælum manus cum voce tendit, & parans cælitus delatis credula corda responsis largitori omnium bonorum gratias reddidit. Orta est sanè hæc virgo Braccharensum finibus, vt prædictum est à parentibus tam religiosis quam nobilibus eo tempore, quo B. Gertrudis vixit celeberrima in Dei rebus.

Prædictio.

S. S. Iuliani & Basilissæ illibata in nuptiis castitas prædictione & visione celestis comprobata, & ad multorum millium vtriusq; generis salutem exemplis & documentis illustrata.

Sur. Tom. 1. 9. Ian.

Eruditio S. Iuliani.

B Iulianus clarus fuit parentibus, eisdemque vnicus, eorumque nutu omni eruditione & sapientum disciplina imbutus, & vt erat ingenio acri, in arte Logica & Rhedorica excellens. His verò vt Christi athleta utebatur, præ cuius

Exempla de Coniugiis.

9

cuius desiderio mundi memoriam, & sapientiam
despiciebat. Cuius Fidei tenax, cuius cultorum æ-
des frequentabat, & exempla studiosè imitabatur.
Inerat eius animæ perfectus quidam amor timo-
rem eiiciens: ita enim seipsum ab huius mundi &
carnis affectibus remouit, vt diceret cum D. Paulo:
Quamdiu sum in mundo, peregrinor à Domino.
Idque suum propositum passim celabat. Quem
eius ardorem intuiti parentes ita compellabant. Si
nos audis fili, mores tuos ad omnium magistri D.
Pauli præcepta efformabis, qui filiorum educatio-
nem, & familiæ curam Christianis commendans
nullam occasionem inimico relinquit. Quibus Iu-
lianus nec suo id instituto, nec ætati congruere ait.
Ad hæc parentes referunt: & ætas tua annorum
XVIII. & status apta sunt, vt susceptum puerum
Deo offeras, & deinceps, cum calor deseruerit,
consensu sponsæ te cum ipsa Deo consecres. Cum
verò parentibus studium vnicum generis propa-
gandi inesset assentientibus amicis, molestè adole-
scens ferebat, & ne tam sui voti tenax, quàm paren-
tibus inobediens videretur, septem dierum indu-
cias ad deliberandum poscit: quos dies infumebat
precibus à Deo sui instituti roborationem expo-
lans, donec septimæ diei nocte ieiunio attenuatus
in somnio à Domino consolatus & confirmatus sic
compellatur: Surge, inquit, ne timeas, neq; paren-
tum tuorum consilia vel propositum metuas. Du-
ces enim coniugem, quæ te non maculabit, neque à
meipso segregabit, sed tua causa virginitatem et-
iam seruabit. Itaque & te & illam virgines in cæ-
lum recipiam, multa enim castitas per vos propa-

1. Cor. 5.

*Adnu-
ptias
promou-
entur.*

*Oratio
pro sta-
tu.*

*Dei
volun-
tatis*

decla-
ratio.

gabitur, multiq; iuuenes & puellæ per vestram doctrinam cælestis vitæ ciues fient. Ego tibi præsto ero in te habitans, vt omnes corporis libidines, & carnis bellum expugnem: quin etiam illam ipsam virginem, quæ tecum copulata fuerit, talem efficiam, qualem ipse volo. Faciam igitur, vt illa institutum tuum sequatur, & illic quidem in thalamo vobis præparato me cum Angelorum choro videbitis cum innumerabilibus vtriusq; sexus Virginibus, quas natura quidem ipsa dissimiles fecit, at fides, quæ in me habetur, similes facit: quorum & tu imitator esse agnosceris. His dictis tacto Dominus viriliter, inquit, age, & confortetur cor tuum. Quibus mirificè confirmatus gratias egit Deo, auxilioque innixus, & cælestis præmii spe accensus egressus cubiculo hilaritate vultus mærorem parentum abstergebat & dicebat: en ego, vt optabatis nuptias ipsas rectam quandam viam non peccati, sed gaudii mihi futuram cognoui itaque iam faciam, quod adhortamini. Quo responso læti parentes primùm æqualem moribus, opibus, & profapia sponsam adhibito studio Basilissam seligunt, tum studiosè quæ ad apparatus sponsalium spectant, parant. Cum igitur dies constitutus aduenisset, finitimarum Urbium ciues conueniunt, multa & varia oblectationum genera secum adferentes, quibus de icaræ, & elegantioris ætatis mentes ad amoris illecebras excitarentur. Itaque plateæ musicis omnium generum vocibus resonabant, virginum multitudo illic aderat aureis vittis crines contextos habentium, quæ suauissimis canticis vel constantes & fortes viros ad intemperantiæ illecebras prouocare

84712

castro

815 111

80710

81115

840

Exempla de Coniugiis.

¶

care poterant. At Iulianus contra omnia fortis & Deo duce victoriam sperans suum dissimulabat propositum. Prostratam igitur è thalamo sponsam hilari vultu accipiebat, cum qua & exultavit in domino, & presenti quidem turbæ hilarem vultum ostendebat, intus verò Deo canebat: Vre renes & cor meum, ne vetus ille Draco contra me bellum excitet. Cum verò hora illa prope esset, qua sibi & virgini copulatæ thalamus nuptialis adeundus erat, religiosus ille adolescens à Deo communitus thalamum securo animo ingressus fuit. Quo loco cum primum preces ad Deum misisset, tantus liliorum & rosarum odor expiravit, vt Virgo ipsa eo in loco sibi esse videretur, qui verno tempore variis & suaueredolentibus floribus abundat. Nocte verò intempesta virgo iuuenem sic allocuta est, mirum quod sentio, quod velim mihi dicas, an & tu sentias. Ad hæc Iulianus; narra, inquit, fideliter, quæ sentis. Tum virgo: cum sit hyemis tempus, & terra ipsa nullos gerat flores, tanta tamen odorum suauitate in hoc meo thalamo perfundor, vt tota obstupescam, neq; vllam cubilis copulationem appetam. Tum Iulianus, odor, inquit, iste opus est Christi castitatem amantis, & pro ea præmia æterna largitur: Quare igitur huic eam non consecremus? Illa refert: sanè quid vtilius sit ad vitam æternam castitate seruata, non video, tecumq; planè sentio, & meam voluntatem ad tuam adiungo. Nec mora Iulianus humi adorabundus se prostravit, quod & virgo imitata: mox tremere bases, fulgore repleti cubile, signo adesse Christum cum cætu Albatorum Cælitum & Deiparam cum corona Virginum in

Collo.

quinto

casti.

Odor

miracul.

loqui.

appar.

110 S.S.

ftis vtrinq; vocibus acclamantium, vicisti, Iuliane, vicisti, O te felicem. Basilissa, quæ morem gessisti cælestis brauii, quod te manet, causa: Vos ó Cælites victores serpentis, alumni mei furgite humo, pandite librum vitæ. Tum duo abati Zonis aureis circû præcordia vincti duas ipsi corollas prætendebant, & dicebant: ecce nomina vestra in vitæ libro consignata: dein alii quatuor senes astabant cum totidem phialis omnium aromatum suauitate redundantibus & legendum ex libro Iuliano obtulerunt hoc par Athletarum veram viam contemptus mundi, quo cælum intratur, tenet, & coronabitur, interim omnium cælitum choro applaudente. Videre etiam erat, indicante sene, in libro omnium virtutum nomina & decora, quibus digni futuri cælestibus trophæis, insigniuntur. His sine factis visio grati Deo modulabantur: & postmodum præfectus sui tenaces defunctis vtriusque parentibus Christiana pietate præstantissimis maiori libertate & cura egregiis operibus insistebant, quorum præcipua recensenda nunc sunt. Id in primis propositum vtrique fuit, vt secundum suam salutem aliorum hominum felicitatem promouendam indefesso & efficaci studio susciperent, erectis claustris, quibus circiter decies mille sub præside Iuliano non segniter obediens, nec inuitantibus fociis relinquentes, nec tædio deficientes se mancipabant, inter quos sponsi, mariti, filii, patres relictis suis, spreisque opibus lucra captabant cælestia. Nec infeliciores successu Basilissa Virginum & mulierum animas seruare contendebat. Per id tempus grassante Tyrannide Diocletiani, & Maximiniani vterque pro suo

*Studia
sua &
aliena
salutis.*

grege

grege periclitante supplicabant, ne quis ex numero degeneraret, vel nimis tormentis fractus, vel insidiis diaboli in transuersum actus. Cum domos singuli suas reuertissent, Basilissæ per soporem Dominus enunciauit, quod plenam sementis sui messem animarum collectura esset in cælis dimidii anni labore & fructu, quo tempore & ipsa cælo potitura sit, Iulianus verò castitatis in primis priuilegio victor tormentorum & mirabilium patrator ingenti saluandæ per ipsum multitudinis fructu sit extolendus. His auditis & conspecto radiante instar exorientis Solis vultu Domini recreata rei seriem Iuliano narrauit: & conuocatam Virginum cateruam talibus est affata: *Tempus postulat, ô virgines, vt Dei præconia mysteria sua nobis detegere dignati celebremus, qui viam tempusque purgandarum mentium ad introitum salutis nobis præstituit efugatis Dæmonum insidiis fugientium eas, quæ se præsidio castitatis munierunt, occulta animarum non segniter disquirite, vt vos Deo ab omnibus næuis immunes offeratis: nulla rancoris pestis animis vestris insideat, condonate ergo inuicem, quia cum hoc virginitas non æstimabitur. His dictis locus contremuit, & columna ignea instar auri effulsit cum nota crucistali vece edita: quod inscriptum, lege Basilissa: cuius erat hic sensus, virginum hunc catum purificatis animis Deo dicatum, carumq; ad cælestia præmia inuitari Diuino testimonio comprobatum. His lectis Visione disparante Basilissa ait: gratias sibi ago Domine Iesu, qui corporeas pugnas deuicisti: & addidit: te verò diabole aspernor, qui fraudium tuarum fructum perdidisti, teque ser-*

*Produ
Elis.*

*alloqui
um SS.
Virgi
nium.*

8 *Exempla de Coniugiis.*

pentis voluptas, quæ vasa Deo segregata & electa nullis artibus subripere potuisti, de quibus nemo periit. Nihil facio te & ebrietatem tuam, quod sobrius pectorum nostrorum cogitationes vincere non potuisti, nec machinis & artibus ad libidinem

Grati. tuam reuocare valuisti. Iure igitur locum à te delatiori. sertum sibi vendicant, Gaudete mecum, sorores,

Gloria. quod regnant in vobis virtutum signa, & mundi contemptus cæleste regnum percepit, parentum abnegatio angelorum cohæredes vos fecit, abiectio & frugalitas instar cedri est exaltata, deuicta voluptate temperantia cumulata est: nulla ab hostibus nostris vis amplius metuenda est. neque dubitatio aliqua superest, quo animæ nostræ detineri possent, quo minus ad genitorem suum ascenderent. Omnes inimici nostri erubescant, quod nihil de suo in nobis inueniant. Hæc cum læto animo virgo diceret, cæpit vitis illa Domino consecrata iustitiæ florem producere, & ita Diuina prouidentia completa fuit, vt intra promissum tempus omnes illæ virgines ad Deum commigrarent. Talibus assecurata post preces circa sextam sopore correpta, vidit omnem chorum virginum, quæ erant ferè mille, splendidis stolis & regalibus Zonis cinctæ, quæ regiam crucem baiulantes vna voce Basilissæ dicebant. Hoc responsum accepimus, vt simul tecum Dominum adoremus: en te ipsam expectamus, vt tu nos offeras Christo illi, cui nos conciliaasti. Ex-

S. Basi. perrecta lætatur de futura gloria. & rem omnem
disseo- Iuliano denunciatur. Diuinæ verò prouidentia con-
bisus. tigit, vt dum precibus vacarent, Basilissa ad Deum migraret. Quam B. Iulianus meritò sepulchri honore

nore

Exempla de Coniugiis.

nore profecutus est dies & noctes spiritales vigiliis
ad eius memoriam adhibens. Ipse verò cum choro
SS. hominum versabatur, quibus talis gratia data
est, vt alius alio non esset inferior, sed virtutibus in- *Cetus*
ter se certarent: multa enim curationum ligna per *SS. ad*
ipsum, & eius discipulos Deus efficiebat. Neminem *pud S.*
sol ipse iratum, vel inuenit, vel dereliquit. Si quis *Iulian-*
verò aliquo modo in aliquem se arrogantem o- *nam.*
stendisset, cibum non sumebat in humilitate & str-
tibus perseverans, quoad charitatem fratri restituisset. Eiusmodi studio ita laborabant, vt orationum
fructus sacrificium laudis Deo ipsi offerrent. Gau- *Perse-*
debat pater ipse filiorum studio. Tunc singuli di- *notano*
cebant se incipere, quando finiebant. In hac sancta *lia.*
congregatione nunquam diabolus aliquem suis re-
tibus irredire valuit.

De S. Paulla nobilissima vidua, & celeberrima matrona tempore S. Hieronimi ex eiusdem Epist. 27.

Sur. Tom. I.

SI cuncta corporis mei verteretur in lin-
guas, nihil dignum S. Paullæ virtutibus dicerem.
Nobilis genere Gracchorum & Scipionum, sed *Genus*
multò nobilior sanctitate: potens quondam diui *Sanct.*
tiis, sed nunc Christi paupertate insignior. Romæ *Paulla.*
prætulit Bethlehem, & auro tecta fulgentia infor-
mis luti vilitate mutauit. Quæ quam diu peregrina-
ta fuit in corpore à Domino, voce semper flebi-
li querebatur dicens: heu mihi quia peregrinatio
mea

*mortifi-
catio.*

mea prolongata est. habitavi cum habitantibus Cedar, multum incolæ fuit anima mea. Quoniam autem infirmitate corpusculi (quod incredibili abstinentia, & duplicatis contraxerat ieiunijs) vexabatur, hoc iure subiiciebat: castigo corpus meum, & in firmitatem redigo, ne fortè alijs prædicans ipsa reproba inueniar. Et, bonum est vinum non bibere & carnem manducare. Inter doloris aculeos, quos mira patientia sustinebat, quasi apertos sibi cælos aspiceret, loquebatur: quis dabit mihi pennas columbæ, & volabo, & requiescam? Testor Iesum & sanctos eius ipsumque angelum, qui custos fuit & comes admirabilis sceminæ, me nihil in gratiam, nihil blandientium more loqui, sed quicquid dicturus sum, pro testimonio dicere, & minus esse meritis, quam totus orbis canit, sacerdotes mirantur, virginum chori desiderabant, monachorum & pauperum turbæ deplangunt. Vis lector eius breuiter scire virtutes? Omnes suos pauperes pauperior ipsa dimisit. Nec mirum de proximis & familiola, quam in utroque sexu de seruis & ancillis in fratres sororesque mutauerat, ista proferre: cum Eustochium virginem, & devotam Christo filiam, in cuius consolationem libellus hic editur, procul à nobili genere sola fide, & gratia diuitem fecerit. Huius igitur exemplo & Christi doctrina imbutis fatendum est, non laudis esse possidere diuitias, sed pro Christo eas contemnere, non timere ad honores, sed pro Dei fide eos parvipendere. Verè quod pollicitus est seruis & ancillis suis saluator, reddidit in præfenti. Nam quæ vnus orbis contempsit gloriam, totus orbis opinione celebratur, quam Romæ habitantem

*fama S.
Paulæ.*

bitantem nullus extra Romam nouerat: latentem
in Bethlehem & Barbara & Romana terra mira-
tur. Quis autem in sanctis locis præter Paullam
quod plus inter homines miraretur inuenit? quæ
quanto se plus deieci bat, tantæ magis à Christo
subleuabatur, quæ instar solis igniculos stellarum
obscurantes cunctorum virtutes & potentias sua
humilitate superauit. Cum igitur altissima stir-
pe sit generata, nos nihil laudabimus, nisi quod
proprium est & de purissimo mentis fonte profer-
tur. Iuncta uero est viro Toxotio, qui Alineæ & *Coni-*
Iuliorum altissimum sanguinem trahit: unde et *ginit.*
iam filia eius Eustochium Christi Iulia nuncupa-
tur. His (inquam) orta maioribus, & fecundita-
te, ac pudicitia probata, primum viro, deinde pro-
pinquis, & totius Urbis testimonio, cum quinque
liberos edidisset, Blesillam, super cuius morte eam *proles.*
Romæ consolatus sum: Paulinam, quæ sanctum &
admirabilem virum & propositi & rerum suarum
Pammachium reliquit heredem, ad quem super
obitu eius paruulum libellum edidimus: Fusto-
chium, quæ nunc in sanctis locis virginis & Ec-
clesiæ monile pretiosum est: Ruffinum, quæ im-
mature funere pium matris animum consternauit:
& Toxotium, post quem parere desiit, ut intelli-
geres eam non diu seruire voluisse officio coniu-
gali, sed mariti desiderio, qui mare opta-
bat, liberos edidisse.

Ex Sermone Nili Monachi de cæde SS.
Patrum sinæ montis referente
Metaphrasæ.

Tom. I. Surii, 14. Ianuar.

Subnectitur hic Exemplum insigne Con-
stantis Faminæ.

matris
studiū
pro fu-
lio.
Eius
alloqui-
um.

CVM ipsa vox mihi iam esset extincta,
neque flebam, neque poteram lamentari, do-
nec quædam mulier ex iis, quæ illic erant, cuius et-
iam filius ab iis erat interfectus magni excelliq; ani-
mi puer me recreauit, & vt me ex vehementi dolore
recolligerem, effecit. Postquam enim intellexit in-
terfectum esse filium, & aduersus eos, qui inter-
emerant, strenuè decertasse, actione ipsa quoque in
eum suam ostendit cognationem, vt quæ vera ac
Germana ipsius mater apparuerit, & cum se splen-
dida veste protinus induisset, & ad lætitiā totum
mutasset habitum, manus ad cælum extendit tali ad
Deum voce locuta: Tibi Domine commendaui
filium: & est mihi saluus nunc & vsque in sæcula:
nec enim mortem eius mortisque modum reputo,
sed quod omnis peccati effugit periculum, & se tibi
immaculatum obtulit ego cædem brauium, quot
plagas, tot coronas reputo. Tu mihi, fili, gratus exti-
tisti genitrici, & nutrici tuæ. Vtinam sicut laborum
fui sic etiam præmiorum sim socia & particeps, mi-
hi longæ spacium producitur tolerantia, & dilata
quietis desiderium: tibi cita cæde abrupto filo vitæ
concessa

concessa sunt perennis gaudii trophæa. Gratulor tibi de tanta felicitate, cui similem mihi exopto & spero hoc corpusculo vel tandem per senii dolores resuloto. Hæc ego audiens erubescēbam, quod tam molliter ferrem casum pueri, & mihi esset minor virtus animi, quam fæminæ, & eorum, qui aderant, me mouebat verecundia. Deinde illam quidam admirabar, me verò irridebam verba fæminæ meæ fuggillationes æstimantem, & moderationes illius meam insaniam. Nam cum viderer mihi iure posse conqueri cum Deo ob ea, quæ passus eram, ea exemplo fæminæ doctus fui esse cuiusuis mali insultum tolerabilem.

*S. Clementis Ancyрани Episcopi piissimæ
matris fidelissima institutio & cohortatio
morituræ ad duoden-
nem filiolum.*

Sur. Tom. I.

POST CCL. Annum Christi anno XII.
Valeriani claruit Martyr Clemens, eiusq; verissima mater tam vitæ perennis quam præsentis, virtutibus non minus, quam profapia nobilis: quæ maritum stultitiæ gentili deditum & ad suos cultus pellicentem magnitudine animi superabat, & ad meliorem mentem traducere satagebat; qui tamen obstinatus decessit relicto vnico filio: cui mater Clementis nomine inposito omnem curam rectissimæ institutionis & educationis adhibebat præfaga eum fore censendum inter illos palmites, qui

Institutio matris.

*Allo-
quium.*

qui fructum multum ferunt animarum saluatorum, etiam si multi reges veluti quidam non boni agricolæ eum multis essent tonsuri suppliciis. Itaque instante mortis hora, quam non ignorabat, duodennem complexa benivolè affatur: O orbe patre fili, sed locupletiores in cælis adeptæ, o soboles matris corpore tenus. Christi autem secundum gratiam regenerationis. Responde nomini, sis gratus beneficio. Christo soli, cui te totum addixisti, inmittere, qui seruos suos hæredes suorum bonorum efficit immortalium. Sub hoc capite militare perfectè dura, oblitèdo Tyrannis eorumque satellitibus & Machinatori malorum diabolo potes, nec grauaberis mihi in hoc gratiam præstare, Tu modò strenuus ad victoriam, quam tibi præfugio, enitere. Magna tibi virtute animus est roborandus, ne te imparatum offendant certamina. Diabolus, eiusque administri nõ videantur tibi esse hostes contemnendi, neque agitur de lana caprina, sed de honore aut ignominia sempiterna. Aut ergò te bona adhortentur, aut graua deterreant. Turpe est, o fili, milites quidem pro cõseruo & mortali rege lubenter mortem suppeterè, nos verò hoc non velle similiter subire pro rege immortalis. Quanquam ipsi quidem ab eo nihil accipiunt, quod respondeat meritis tantæ benevolentia. Quod enim donum tanti est momenti, quanti vita? Aut qui nam post mortem est sensus eorum, quæ donatur? At tibi pro Christo defuncto vita dabitur sempiternis affluens deliciis. Quid verò et si nunc moriamur? non paulò post omninò moriemur, & omnibus commune reddemus debitum? Et alioqui quæ propter Christum mors suscipitur, ne mors quidem

dem iure existimabitur: semper enim meliore spe futurorum eius sensus adimitur. Expède, quod pro ingratis Christus grauisima passus & mortuus ad nostram salutē expugnata peccati tyrannide, soluto debito exilii perennis, & referata ianua cælesti promouendam. Quomodo igitur veniam merebimur, si nos rei criminum grauisimorum eius morte liberati sumus, qui est Dominus, non pauca quidem propter illum sustineamus? Non separét à Charitate Christi minæ præsidium, nō metus regum, qui sunt ad tempus, quorū ira citò decidit cū supercilio, & ignis extinguitur, & ensis rubigine obducitur, sed *formis* potius te consolentur bona parata martyribus, & *ta.* cælum præmium martyri paratum. Sit mihi satis pro gratia beneficentiæ tibi impensæ in educando, & nutriendo, & conseruando, vt per ea vitam consequar æternam tuæ salutis assecuratione munita, tuo præmio inuitata, tuis trophæis insignata. Eiusmodi sermone intermixtis lacrymis & gratia calidus hausta ad filium habito morte, quam præsciuit, felici quieuit.

Insigne documentum properatæ & exoptatæ vlduitatis S. Marcellæ pari pudicitie laude & ætatis decore sufficiendæ,

ex vita eius scripta per D. Hierony.

mum epist. 2 vi ad Principiam

Virginem.

Sur. Tom. I.

SAepe & multum flagitas, Virgo Christi Principia, vt memoriam Sanctæ Fæminæ Marcellæ

cellæ litteris recolam, & bonum, quo diu frui sumus, etiam cæteris noscendum imitandumque describam. Satis doleo, quod hortaris sponte curretem, & me arbitraris indigere precibus, qui ne tibi quidem in eius dilectione concedam: multoq; plus accipiam, quam tribuam beneficii, tantarum recordatione virtutum. Nam ut huc vsque reticerem, & biennium præterirem silentio, non fuit dissimulationis, ut male existimas, sed tristitiæ incredibilis, quæ ita meum oppressit animum, ut melius iudicarem tacere in præsentiarum, quam nihil dignum illius laudibus dicere.

Neque verò Marcellam tuam, imò meam, & ut verius loquar, nostram omniumque Sanctorum, & propriè Romanæ Urbis inclytum decus institutis Rhetorum prædicabo, ut exponam illustrem familiam, alti sanguinis decus, & stemmata per proconsules & prætorio præfectos decurrentia. Nihil in illa laudabo, nisi quod proprium est, & eo nobilius, quod omnibus & nobilitate contempta facta est paupertate & humilitate nobilior. Orba patris morte, viro quoque post nuptias septimo mente priuata est. Cumque eam Corealis, cuius clarum inter consules nomen est, propter ætatem, & antiquitatem familiæ, & insignem, quod maxime viris placere consuevit decorem corporis ac morum temperantiam ambitiosius peteret, suasque longæuus polliceretur diuitias, & non quasi in vxorem, sed quasi in filiam vellet donatione transfundere: Albinaque mater tam clarum prælidium viduatæ domus vltro appetere, illa respondit: Si vellem nubere, & non æternæ me cuperem pudicitiaæ dedicare, utique

maritum

*S. Mar
celle
coniugium.*

maritum quærerem, non hæreditatem. Illoque
 mandante posse & senes diu viuere & iuuenes ci- *repulsa*
 tō mori, eleganter lusit, iuuenis quidem potest ci- *procarā*
 tō mori, sed senex diu viuere non potest. Quā
 sententia repudiatū exemplo cæteris fuit, vt eius
 nuptias desperarent. Legimus in Euang. Luc. 2.
 Et erat Anna prophetissa filia Phanuelis de tribu
 Afer: & hæc prouectæ ætatis in diebus multis:
 Vixeratque cum viro suo annis septem à Virgini-
 tate sua, & erat vidua annis 84. nec recedebat de
 templo ieiunijs & obsecrationibus Domino ser-
 uiens die ac nocte. Nec mirum, si videre meruit
 Saluatorem, quem tanto labore quærebat. Con-
 feramus septem annos septem mensibus: sperare
 Christum & tenere: natum confiteri & crucifi-
 xum quære: paruulum non negare, & virum
 gaudere regnantem. Non facio vllam inter san-
 ctas fæminas differentiam, quod nonnulli inter
 sanctos viros & Ecclesiarum principes stultè face-
 re consueuerunt: sed illò tendit assertio, vt qua-
 rum vnus est labor, vnum & præmium sit. Diffi-
 cile est in maledica ciuitate, & in vrbe, in qua or-
 bis quondam populus fuit, palmaque vitiorum,
 si honestis detraherent, & pura ac munda macula-
 rent, non aliquam sinistra rumoris maculam con-
 trahere. Vnde quasi rem difficillimam, & pænè
 impossibile optat Propheta potius, quàm præsu- *integritas fac*
 mit dicens: beati immaculati in via, qui ambu- *me*
 lant in lege Domini. Immaculatos in via huius
 sæculi appellat, quos nullò obscæni rumoris aura
 macularit: qui opprobrium non acceperint ad-
 uersus

nerfus proximos suos. De quibus & Saluator in
 Euang: Esto inquit beneuolus, siue bene sentiens
 de aduersario tuo, dum es in via cum illo. Quis
 vnquam de hac muliere, quod displiceret, audiuit,
 vt crederet? Quis credidit, qui non magis seipsum
 malignitatis & infamiæ condemnaret? Ab hac pri-
 mum confusa gentilitas est, dum omnibus patuit,
 quæ esset viduitas Christiana, quæ & conscientia
 & habitu promittebat. Illæ enim solent purpuris
 fo & cerussa ora depingere, sericis nitere vestibus,
 splendere gemmis, aurum portare ceruicibus, &
 auribus perforatis rubri maris pretiosissima gra-
 na suspendere, fragrare musco mure, maritos ita
 plangere, vt tandem dominatu eorum se caruisse
 latentur, quærantque alios, non quibus iuxta Dei
 sententiam seruiant, sed quibus imperent. Vnde &
 pauperes eligunt, vt nomen tantum virorum ha-
 bere videantur: qui patienter riuales sustineant,
 si musitauerint, illic proiciendi. Nostra vidua
 talibus vsa est vestibus, quibus arceret frigus, non
 membra nudaret: aurum vsque ad annuli signa-
 culum repudians & magis in vëtribus egenorum,
 quam in marsupiiis recondens. Nusquam sine ma-
 tre. Nullum Clericorum aut Monachorū (quod
 amplæ domus interdum exigebat necessitas) vi-
 dit absque arbitris Sæper in comitatu suo virgines
 ac viduas, & ipsas graves scæminas habuit, sciens ex
 lasciuia puellarum sæpe de dominarum mori-
 bus iudicari, & qualis quæque sit, talium contor-
 tio delectari. Diuinarum scripturarum ardor e-
 rat incredibilis, semperq; cantabat in corde meo
 abscon-

fæmi-
 narum
 mun-
 dana.
 rum.

S. Mar-
 cella
 mores.

focis-
 ras.

Exempla de Coniugiis.

19

abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Et illud *Pf. ii8.*
de perfecto viro: Et in lege domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Meditationem legis non replicando quæ scripta sunt, vt Iudæorum existimant pharisæi, sed in opere intelligens iuxta illud Apostolicum: Siue comeditis, siue bibitis, siue quid agitis, omnia in gloriam domini facientes. Et iuxta prophetæ verba dicentis: *1. Cor. 10. Pf. ii8.*
A mandatis tuis intellexi, vt postquam mandata complexerit, tunc se sciret mereri intelligentiam scripturarum. Quod & alibi legimus: quia cepit *Ab. i.*
Iesus facere & docere. Erubescit enim quamuis præclara doctrina, quam propria reprehendit conscientia, frustra que eius lingua prædicat paupertatem, & docet Eleemosynas; qui Cræsi diuitiis tumet, vilique opetus pallio pugnat contra tineas sericarum vestium. Illi erant moderata ieiunia carniū abstinentia: vini odor magis quam gustus propter stomachum, & frequentes infirmitates. Rarò procedebat ad publicum, & maximè nobilium matronarum vitabat domos, ne cogeretur videre, quod contempserat Apostolorum & Martyrum basilicas secretis celebrans orationibus, & quæ populorum frequentiam declinarent. Matri paruit, vt faceret quæ nollet. Nam cum illa suum diligeret sanguinem, & absque filiis & nepotibus vellet in fratris filios omnia conferre, ista pauperes eligebat, & tamen matri contraire non poterat: monilla, & quicquid supellectiliis fuit, diuitibus peritura concedens magisque volens pecuniam perdere, quam parentis animum cōtristare.

Nulla eo tempore nobilium scēinarum nouerat
 propositum Monachorum, nec audebat propter
 rei nouitatem, ignominiosum, vt tunc putabatur,
 & vile in populis nomen assumere. Hęc ab Ale-
 xandrinis prius sacerdotibus, Papaque Athanasio
 & postea Petro, qui persecutionem Arianę Hę-
 reseos declinantes quasi ad tutissimum commu-
 nionis suę portum Romam confugerant, vitam
 B. Antonii adhuc tunc uiuentis, Monasteriorum-
 que in Thebaide Pachumii, & virginum ac vidua-
 rum didicit disciplinam. Nec erubuit confiteri,
 quod Christo placere cognouerat. Hanc multos
 post annos imitata est Sophronia, & aliz, quibus
 rectē illud Ennianum aptari potest: vti nam ne in
 nemore Pelio. Huius amicitijs fruita est Paulla
 venerabilis. In huius cubiculo nutrita Eusto-
 chium virginitatis decus, vt facilis æstimatio sit,
 qualis magistra, vbi tales discipulę.

*Exemplum connubiale Crotildis Regi-
 nę, in conuertendo coniuge Clodoueo mi-
 raculo victorię, & ope S. Remigii ipsum
 cum sequacibus regni populis ad fidem
 traducentis diuina gratia palam re-
 gibus aspirante.*

Sur. Tom 1. 13. Ianuar.

CLODOVEVS Rex Gallię decimo anno re-
 gni Turingia occupata Cunibaldi Regis
 Bur-

Burgundiæ neptem Crotildem non minus Christianissimam, quam pulchram duxit puellam. Interea rex ad Sequanam & mox usque Ligerim annem regnum promouit. Crotildis partum mascululum baptisino initiatura erit inuito rege adhuc incredulo, & sæpe gratis à coniuge monito. Infans tamen in Ecclesia velis & cortinis ideo ornata, vt rex ad fidem alliceretur, baptizatus accepto nomine Ingomiri in Albis decessit. Quod rex derelicto & spreto. Duorum suorum cultui ascripsit. Suscepto dein altero & in baptisinate Clodomiro nuncupato filiolo morbus infestus denuo regem in suspicionem superstitionis adiegit. At supplicante pro eo matre reualefcit, & rex obstinatus ad monita manet reginæ, donec Sueuico bello implicitus cum exercitu suo cedente & corridente pæne profligatus monitu Aureliani Ducis & consiliarii sui Deo vero votum faceret in hæc verba cælum suspiciens, Iesu Christe, quem colit Clotildis regina mea vti filium Dei: quique in angustia fidentes tibi supplices non deseris, succurre periclitanti mihi. Expertus opem roburque tuum, quod populi de te prædicant, credam, & aquis tibi de more consecrabor: sentio enim Deos meos, eorumque auxilium vanum & irritum esse. Tu me modò non deserere: quibus dictis victoria ad suas partes mox inclinavit & rege ipsorum interfecto in fugam cõiecti hostes desperatis rebus Clodoueo se terramque suam subderunt. Rex in Franciam reuersus narrat Reginæ victoriam inuocato Iesu nomine sibi obuenuisse

*Votum
Clodo-
uei re-
gis.*

7. Cor. cælitus. Hæc gesta anno xv regni. Regina memor
 9. Apostolici dicti (saluator vir infidelis per mulie-
 S. Re- rem fidelem, accersitnm S Remigium Rhemotū
 migius. Episcopum orat, vt operam suam in conuertendo
 marito non deneget. Ille verò lubens vberitate
 doctrinæ regi non difficulter persuasit, cui Rex:
 libenter te audiam, at vnum restati quia populus
 qui me sequitur, non vult Deos suos relinquere:
 huic igitur persuasum iuxta verba tua ibi iuit:
 persuasit: quibus Remigius lætus breuibus & apertis
 verbis inculcauit, vt mundi & diaboli operibus
 renunciantes vni Deo adhererent: & quia solennitas
 Paschalis iustabat ieiunium ei præuium iam tum
 secundum Christianorum morem receptum regi &
 populo indixit. At die parasceues, qui præcedebat
 eum, quo rex & populus gratiam Baptismi erant
 percepturi, Remigius ante Altare D. Mariæ cum
 multis lacrymis, & regina in oratorio S. Petri
 contiguo Regis palatio pro regis & populique
 salute deprecabantur. Cum autem rex id ipsum
 ingressus cum Præsule & regina confedisset
 circumstantibus aliquot sacerdotibus, & amicis
 familiaribus Regis & Reginae, iuter Episcopalia
 verba veram fidei facem in corde regis Deus, prout
 se affore dixit in medio duorum vel trium in
 nomine suo congregatorum miraculosa luce totam
 collustrante Ecclesiam, fauorem suum declarauit,
 & præsentiam voce testatus: pax vobis, ego sum,
 nolite timere manete in dictione mea. Post quæ
 verba luci recedenti suauissimus odor successit
 manifesta significatione illuc autorē lu-

Ieiunium
 quadrag.

lux no-
 44.

eis, & pacis, atq; suauitatis venisse quem nulli præ-
sentium præter Episcopum metu fulgoris percul-
si intueri valuerunt, Episcopum verò tanta clari-
tatis gloria perfudit, vt ea in domum, qua sede-
bant redundante magis quam vilo lucerna-
rum lumine refulgeret. At rex & regina luce a-
nimorum æque ac corporum incensi, & auditis
læti pronicum metu & reuerentia & obedientia,
à Præsule salutis necessaria expetunt. Ipse verò *S. Re-*
primo eos de visione docuit, quæ siue sit Diuina *migii*
siue Angelica, aduentu suo terret corda, sed subse- *instru-*
quenti consolatione demulcet præcedentem ti- *Elisoreo*
morem autoritate sanctorum in Bibliis probās. *gis &*
Dein prædixit ipsis posteritati euentura, quod *regina.*
per posteros regnum propagandum victoriis cõ-
tra nationes, obtentis, regimine felici dirigendum,
Ecclesia exaltanda, nisi à recto calle in vitiorum,
& hæresum auia declinauerint, quibus neglecta
Ecclesiastica disciplina, vt solet, Deo irritato re-
gna subuerti & de gente in gentem transferri so-
lent. Porro quod Moysi contigit, cuius splendida
facta est facies, dum respiceret in eum Dominus,
id B. Remigio Euangelicæ gratiæ latori concessit *prapa-*
sum. Interea via ad baptisterium à Domo Regia *ratio*
preparatur velis ac cortinis depictis vtrinq; pro- *ad ba-*
tenditur, & desuper adumbratur, plateæ sternun- *psisatã.*
tur, Ecclesiæ componitur baptisterium, balsamo
& cæteris odoris conspergitur, vt plebs pa-
radili reputaret sua uolentiam. Sicque præceden-
tibus SS. Euangelis, & Crucibus cum hymnis spi-
ritualibus & Litiis Sanctorumque nominibus

acclamatis, antistes manum tenens Regis à Domo regia pergit ad baptisterium subsequente regina ac populo. Tum rex ait præfule; Patrone, est hoc regnum Dei, quod mihi promittis? Cui Præful, non est hoc, inquit, illud regnum, sed initium viz, per quam venitur ad illud, Accidit autem nutu diuino, vt euntibus ipsis ad Baptisterium Clericus Chrisma ferens præ populi pressura accedere nequiverit, Antistes oculis manibus in cælum protensis caput tacite orare cum lacrymis: & subito columba niue candidior attulit in rostro ampullam S. Chrismate plenam, cuius mirifico odore omnes deliniti, qua accepta, disparente columba, antistes fontem sacrum imbuat. Hoc viso prodigio rex abnegatis diaboli pompis & operibus petiit baptizari. Procedit nouus Constantinus ad lauacrum salutiferum, à quo delendi erant lepræ veteris morbi cum cæteris peccatorum maculis munere & opera B. Remigii, in quo Apostolica doctrina & virtutum gratia alter representari videbatur Syluester, Ingresso fontem, Regi Præful ait: mitis de pone colla Sicamber: adora quod incendisti incende, quod adorasti, monens, vt humili deuotione veneretur Ecclesias ad cultum Numinis structas, quas accenderat & idola exuret: breuique solido sermone discrimen cultus DEO soli debiti & alterius sanctis eius tanquam amicis impendendi demonstrauit. Denique ut rex fidem professus, & ad interrogata de more respondit trina immersione in nomine Patris, & filis & Spiritus sancti baptizatur à Præsule, & susceptus

Coniugium.
calum.

Rex
baptizatur.

ptus ab eodem è fonte sacro Crismate perunctus
cum signo crucis. Baptizantur autem de exercitu 300.
ejus tria millia virorum exceptis paruulis & mu- bapti-
lieribus, itemque Alba fledis, & Landehildis fo- tura
cores regis exultantibus in cælo angelis & homi-
nibus in terra deuotis. Porro multi de Franco-
rum exercitu necdum ad fidem conuersi cum
Regenerario vltra Sommam fluuium aliquam
diu degerunt. donec per Christi gratiam victo-
riis potitus ipsum flagitiis deditum vinctumque à
Francis sibi traditum rex Ludouicus occidit, & om-
nem Francorum populum per B. Remigium ad
fidem conuerti & baptizari obtinuit.

*S. Celsi pueri mirifica constantia & pietas
sedula in adhortanda & conuertendo
matre.*

Ex Surii Tom. 1.

SA Euientibus Diocletiano & Maximiano sub
præsidente Martiano patre Celsi, decreto imperia-
li, præsente populo statuuntur cupæ per ordinem
3i. impletæ vsq; ad medium pice bitumine, & sul-
phure. S. verò Iulianus vno vinculo tenebatur cum
Celfo, qui paullò ante ex visione conuersus fue-
rat, qua viderat Iulianum multitudine candidæ
torum stipatum, affatum, coronatum tribus in-
star aquilarum super eum excubentibus comas
albas habentibus. Qui hæc ad matrem præsente
D s patre

Oratio patre oratione vsus fuerat. Contingere solet, vt
Celsi de spinis rosæ nascantur, nec amittit odorem sua-
ad ma- uissimum rosa nata de spinis: neq; frutex, qui ge-
trēm nituit rosam, spinarum suarum amittet aculeos. Vt
patrem igitur consueuistis, pungite: & me odorem suauitatis
 credentib. permittite propinare. Vobis obediant, qui perire parati sunt, me imitentur, qui de
 tenebris ad lucem aspirant. Ego pro Christo vos
 parentes abnego. Vos propter Deorum vestrorū
 cultum filium vestrum tormentis affligite: hæc enim
 mors cita est mihi ianua ad vitæ æternitatem
 ineundam: nec in vos ita pius ero, vt in me sim
 crudelis. Experiar in me gladium non Abrahami
 morigeri, sed increduli, sed feri, quæ victimam
 Christo me filium offerat. Sin id paternæ mansue-
 tudinis non esse putes, principum tormentis me
 ad coronam martyrii deducas: nam vani sunt lu-
 cūs vestris falsæ lacrymæ. Me nulla philosophorū
 ars à fide deducet: libens vtrumque parentem pro
 Christi amore relinquo. Incensis igitur cupis eru-
 pit flamma 30. cubitis excelsior: quibus sine latio-
 ne extinctis martyres instar auri rutilant, & can-
 tant. Tunc Marianus præses ad filium ait: Ecce
 mater tua, vt postulasti: triduo cum ea habebis
 inducias. Hæc enim ad omnia parata est tibi
 consentire: tantum ne te vnicum suum solatium
 amittat, Hæc igitur triduo, ait Celsus, mihi matre
preces cõcessa nulli tuorum licebit interesse. Assentu pa-
SS. pro terno impetrato reclusi in custodia Martyres o-
Celsi rant pro matre Celsi. Mox locus commotus, ful-
matre, gor, odor & vox cõprobans justificationem peccato-

catorum nõ defuit, quibus mater inducta Deum
filii sui agonizantis præmium non dubitauit cõfi-
teri, & monitu inprimis filii baptismum suscepit.
Quod vt cognovit Martianus iubet sibi vxorem
cum filio sisti, quibus iaterrogatis puer respondit:
Scito, pater, nos pro Christo amore in hac vita sp̃e
penitus non habere: pro qua re nec ego te noui
patrem, nec illa maritum. Nec mora iussu prælidis
ministri comprehensuri matronam visu orbantur.

*Exemplum S. Seueri sanctissimi ex S.
conuuge Episcopi ex Cod. M.S. per
Surium editum.*

Severus insigni Italia oppido Rauenna ortus,
de quo dici potest, quod de S Greg. Pontifice,
vnde genus suum duxit. summũ quoq; traxit ho-
norem, moribus valde inculpatis vixit, plenus co-
lumbina simplicitate: & quidem cũ S. Tobia pau-
perẽ gessit vitam, sed erat diues in Christo, illius
diuino timori semper inhærens. Vxorem duxit,
& cũ ea castum coluit matrimonium, victũ quo-
tidianum, suo sibi labore parans Textorem enim
fuisse veraci relatione constat. Accidit interea, vt
Rauennæ Episcopus ex hac vita migraret, & Ec-
clesia illa, pastore orbaretur. Conueniunt igitur
frequẽtes Episcopi, & ex propinquis & ex remotis
locis, vt tantæ ciuitati Pontificem solito modo
præficerent, atq; consecrarent. Illis v. congregatis
Seuerus domi suæ laborans vxori suæ dicit: vadã
ocius & videbo quis sit futurus antistes noster.
Cui vxor sedẽ hic inquit, & tuum negotium age.

Nam

Nam si velis vacare otio, non erit id in rem nostram. Siue tu illic adsis, siue domi resideas, te Pontificem non creabunt. Ille porro, liceat mihi, ait, cum bona pace tua illuc ire. Respondit coniux: fac ut lubet nam sine dubio, simulatque eo fueris ingressus, Episcopus ordinaberis. Dixit hoc illa false & irridicule: sed vir Dei illic abiit, & veniens in Ecclesiam, ubi erat populus cum sacerdotibus congregatus, quod esset vili & deformi opertus habitu, post templi ostium latitabat. Precibus v. pro more absolutis, ecce columba niue candidior è cælo descendens eius capiti insidet. Id ille conspicatus columbam à se abigit: at illa per aëra circum volitans, tertio rediit super caput eius, tanquam in columba diceret Spiritus S. ad quem respiciam, nisi ad pauperulum, & contritum Spiritu & trementem sermones meos, ea autem res stuporem attulit omnibus, qui tum aderant è clero, & è populo, & in communi laudes grateque egerunt Deo. Vbi vero tantum munus ille inuitus suscepit, in illo exequendo se planè irreprehensibilem exhibuit, locumque prorsus in eo non habuit, ut vulgo iactari solet: honores mutant mores: quotidiana enim virtutum illi accedebant incrementa, & Spiritus S. quo autore id erat officii adeptus, Apostolicis eum fecit operibus conspicuum.

Leonilla piissimæ & constantissimæ femina Hortatus multiplex & conatus ad conuertendos & confirmandos in fide & martyrio nepotes suos ex filio Speusippum, Eleusippum, & Meleusippum.

Ex Tomo Surii 7. Ianuarii.

S POLYCARPUS discipulus S. Ioannis Euang. Smyrnæorum Episcopus in Galliam persecutione martyrum fauentem misit egregios, constantes, pænatum amore magis quam timore accensos sacerdotes Andochium & Benignum, & Tyrum Diaconum: qui Massiliam delati Eduæ repererunt Faustum Prætorem clàm Christianum, qui ipsis hospitio receptis obtulit Symphorianum filiolum baptizandum clarissimum postea Martyrem futurum, & sororem suam commendauit Leonillam illustrem matronam ciuem Vrbs Lingonicæ, cui erant nepotes ex filio tergemini fratres vno partu editi. Itaque cum hi fratres ad simulachrum Deæ Nemesis litassent & de libaminibus reliquias reseruatas auix suæ attulissent, ipsa coram S. Benigno huiusmodi oratione ad eos usa: Conuertite, & nepotes mentis aciem ad Dei vnicuique potentiam, qua omnes angeli, qua mundi vniuersa ordine pulcherrimo condita existunt: qui hominem ad imaginem suam efformatum intel-

Leonilla
laora
tio.

lectus

lectus lumine ad bonum à malo, ad verum à falso, ad ipsum clarissimum Numen & indubitabile Superstitiosis fictitiisque Diis discernendum illustravit. Nec dum agnosceitis dolos Cacodæmonis, qui non minus mundi huius indigenas palpabilibus errorum tenebris involutos à veri Dei, eiusq; filii Iesu Christi Domini nostri cultu ad idolorum fidem, & æternas inde penas traducere conatus est, & conatur assidue? Parsuri igitur vobis & animarum vestrarum saluti cautius prospecturi, in dies his libris derelinquite, derelinquite, inquã, idola dæmonibus consecrata, & solum Deum Christum sine hæsitacione confitemini. Inducite in animum vestrum, hunc S. Benignum, quem videtis, Diuino munere per longinquos terrarq; tractusq; maris ad vos destinatum, vt vberè Euangelicæ doctrinæ rore animas vestras resperfas ad cælestia fastigia eleuaret. Hæc Leonillæ cum S. Benigno diserte prædicanti nepotes dixerunt: Quorsum hæc tanto tempore silentio inuoluta iam tandè nobis exponitis? Quibus illa. mementote, inquit, Patrem vestrum in suis erroribus obstinatum, nec meis acriter cænationis sententiam excepisse, qui viuens interpellare vestram attentionem, & histere profectum posse videbatur: nunc igitur arridente fortuna, propitioq; Numine idolis spretis amplexa Orthodoxa fide salutis vestræ negotium seriò agite. His igitur fratres & linguli admirabili per soporem visu instructi & confirmati, & fidei mysteriis edocti & baptizati à S. Benigno idola sua destruxerunt: cuius facti

Cōuer-
siuntur
2078-
2079.

facti rumore ab omni populo Christiani cogniti
& accusati nullis minis & persuasionibus fide ab-
duci potuerunt, adeo, vt populi primates, Iudices,
& sacerdotes Quadratus, Palmatus, & Hermoge-
nes Leonillam auiam eorum ad se perducere praeci-
perent. Perductæ ad se dixerunt. Perge ad nepotes
tuos, & si à præparatis tormentis eos eripere velis,
monitu tuo idolis restitutis cõsuetæ libamina of-
ferant. His auditis pergit & inuentos in fide nihil
mutatos gratulabunda osculis & lacrymis prose-
cuta sic affatur: Immortales Deo gratias ago pro
vestra salute: nullus vestræ stirpis nobilior, nullus
melior, nullus gratior Deo inuenitur. Omnem fa-
miliam vestram præclara Christi confessione il-
lustratis: in tenera ætate positi cūctos maiores ve-
stros sapientia antestitistis: thesaurum omni pretio
præstante per militiam vestram acquisistis. State igi-
tur robore spiritus in religione sancta Christi
muniti: nalli cedite aduersitati, minis, suppliciis.
Regna huius mūdi quid sunt nisi vêtus & vmbra?
Dei regno appetito nihil sapientius, quæsito nihil
melius, adepto nihil felicius. His dictis eos stabili-
tos intuita Deo cõmendatos dimisit. Cū igitur vo-
ce & mente & opere suam inconcussam testaretur
fortudinem, ligatis sursum manibus, pedibus verò
deorsum suspensi in vna arbore, tâtaq; tormetorū
cumulatione sunt extensi, vt pæne putarentur ab
ipsa membrorū compage separati. Deinde in igne
coniecti Christi præsentia illæsi sunt seruatim exul-
tantes, & tortoribus insultantes. Increduli quidem
curiosè cicatrices in corporibus scrutati non in-
uenerunt

Leonil-
la ad
nepotus.

Exten-
duntur
in ar-
bore.

S. Iouilla.

venerunt: at Deus, ne expectantibus palma martyrii differretur, per angelorum chorum ipsis conspicuum oratione in genua prostratos ad Paradisi gaudii pariter euocauit: quorum corpora ad vicum vrbatum à Lingonensi vrbe lapide sepulta populis vicinis supplicantibus sanitarum beneficia præstiterunt, & exemplis martyrum numerum adauxerunt. Denique Iouilla fœmina filiolum vnus sustentans cum aspexisset fraternum pro cœli regno fortissimum certamen, inter incredulorum cæcus sublata voce se Christianam professa, & Idolorum inimicam, à capillis suspensa, multisque afflictis suppliciis, cum Christum negare coacta nullatenus voluisset, vnà cum Leonilla auia sanctorum ad locum deducta martyrii, vicum, inquam, Vrbatum à persecutoribus gladio est perempta.

*De B. Eugenii honesta viuendi ratione
educatione filie Mariæ ad parem virtutis
gradum & religiosum statum, ex
Suri Tomo 8. Febr. authore
Mataphraste.*

ERat vir quidam in Bithymia Eugenius. Is habebat vxorem valde honestam, & Deum timentem, quibus vnica filia, Maria dicta fuit. Eugenius mortua vxore filie pueritiam probis moribus imbuit. Dein grandiori natu facta dixit, trado tibi, filia omnes facultates meas: ego enim vado, vt saluam faciam animam meam.
Cui

Cui illa, inquit, pater, teipsum vis seruare & me *Pater*
 perdere. An non dicit Dominus, Pastor bonus a- *cum fi-*
 nimum suam dat pro ouibus suis? Pater adhuc *lia se*
 mista cum fletu lætitia ait: Quid à me requiris? *saluas*
 iam nunc in monasterium me abdā, quomodo *in clau-*
 cum viro sœmina versabetis diabolo sexu vestro *stro.*
 ad certamen in Dei seruos abutente? Cui filia,
 non ea mente mi pater, ait, fiet, sed tonsa, & habi-
 tu virili indura claustrum subitura sum nesciis om-
 nibus. Non displicuit patri, cunctisq; suis facul-
 tatibus in egenos diuisis ita, vt filia voluit, dimisit
 imposito nomine Marini præmonens hisce. Vide
 filia, vt te sis seruatura: futura enim es in medio
 ignis: non enim scemina alieno se ingerit mona-
 sterio. Inducta sic secum officii humilitatis, &
 obedientiæ cæterarumque virtutum proficiebat
 Monachis subinde suspicâribus eunuchum esse ex
 barbæ defectu, & vocis acumine, quod etiam qui-
 dam eius exercitiis aut alternarum dierum inedi-
 diæ adscribebant. Post obitum Patris profectu
 virtutum edito virtute dæmonem ex obsessis eii-
 ciebat prece, & manu imposita. Erant verò in
 claustro quadraginta omnis virtutis viri studio *fama*
 sissimi: ex quibus menstruatim quatuor ad alia *fraude*
 ipsa loca subdita exhibant. Erat autem in media via *anfer-*
 diuerforium, in quod seorsim eos recipiebat hos- *tur.*
 pes: cum igitur & Marinus præfecti sui suasu &
 iussu eo accelsisset, labem famæ eius aspergere co-
 natur dæmon. nam filia hospitis à milire corru-
 pta, & patri vterum ferre cognita in Marinum
 subpulchrum adolescentem culpam transtulit.

Quare Pater festinat ad claustrum, & importune obicit præfecto & fratribus nequitiam Marinæ filiae confessione sibi patefactam: Cui postmodum reuerso præfectus ait: Hæcine est tua uiuendi ratio & exercitatio? Tu corrupisti filiam hospitis nos idcirco pessimè in sectantis. Marinus his auditis prostratus humi, hanc, inquit pater, nihilo noxam condona propter Deum. Præfectus eum claustro eiecit. Eiectus in vestibulo claustri sub dio frigoris, & æstus. & aliorum incommodorum, & notationum patientissimus. Insuper tamen lacte à Pastoribus emendicato infan-
afflictio suscipra. tantem educavit mira sollicitudine & molestia. Cum autem fratribus longum pœnitentiæ macerem miserantibus & pro eo intercedentibus in claustrum esset receptus, humiliter & strenuè religiosa obibat munia, nec puerum negligebat postmodum in monastica disciplina exinimum & amabilem omnibus futurum. Denique cum Marinus triduo non comparens de more, defunctus est repertus, & ut fit, corpus opera fratrum abluendum ante sepulturam, alieno in eo sexu deprehenso admiranti cum fratribus præfecto cœlitus responsum: quia ignorantia causam sustinet culpæ, ideo veniam meretur. Accessit etiam cum hospite filia, quæ statim à Dæmone arrepta fratrum precibus ad eius sepulchrum profusis liberatur.

Receptio.

Mors.

Admirabile S. Romanæ continentiae studium & pactum seruandæ cum Apeniano coniuge cum pari profusissima beneficentia, rigoris, & aliorum conuersionis studio, & desiderio.

Sur. Tom. I. 31. Ian.

Notum est Romam vt trophæis & amplitudine potestatis & opum, sic martyrum exemplis & virtutibus inclaruisse. Hinc Melana Senatoria stirpe optima ex optimis parentibus nata anno **XIIII** ætatis suæ licet continentia seruandæ studiosissima, pro qua parentes opes ipsi congregantes ad spem successionis frustra orauit, inuita traditur nuptiis æque nobili Apeniano *Inuita nubis.* **XVII** annum agenti. Nec minus completis nuptiis amore castitatis ardescebat itentidem cum lacrymis sic compellabat maritum. Eia, marite, si placeat, vnione voluntatum continentiam amplectamur, erit enim occasio hæc honestatis in vita virtutisque eximie tractandæ. Sin autem aliter tibi videtur ob ætatem, sine me prosequi cursum meum: libens volensque omni thesauro, & familia tibi cedo Ille adhæc, non possunt, ô vxor hæc modò fieri, sed non multo post hæredenato in hoc instituto castitatis vniuersim erimus: cur enim nunc vir mulieri tibi cedam? Exinde pro-

*Clam
rigidè
ferra-
Erat.*

gnata puellula Deo soli amore continentiae per-
urgente à Matre dedicatur: temperantia ipsi cur-
erat, & contemptus splendidae vestis, & lauacri, si-
quidem ad balneum à parentibus & marito dedu-
cta tantum faciem lauabat: utque deinceps late-
ret, auro ancillis persuasit. Porro multis modis
tentatis frustrà ut marito societatem instituti per-
suaderet, compertoque cum plurimum liberorum
desiderio teneri, de fuga cogitat & omnium po-
tius bonorum iactura facienda, quod quidam bo-
ni amici ei dissuadebant praetextu salutis viri pro-
curandae. Mansit quidem agrè ferens eam, qua
tenebatur, necessitatem: cilicium autem infra
sumptuosam vestem praeludium se exercitationis
suae semper ferebat, quando cum marito non ha-
bebat consuetudinem. Cum verò omnium falle-
ret oculos, amitam suam latere non potuit: sed ip-
sa eam increpabat, & indumentum irridicabat.
at ipsa non tam doluit de asperitate ipsorum
quam quod latere non posset: quocirca lacrymis
& precibus, ut restaceatur, impetrat. Erat ei ma-
ximè in votis à mundo abrumpi, & cum Deo ag-
gere. Instante igitur secundo partu feris S. Lau-
rentii in somnis genu flexa modulando dolores &
naturam superare contendebat, quo conatu dolo-
res augente partum edidit masculinum mox per
baptisma caelo transmittendum, at ipsa ob vim
consequentium dolorum cum vix abesset à lecti-
cianua, virum pari inuoluit dolore & metu, cum
que eiulantem & mox ambito saepius in orbem ab-
tari pro vita vxoris supplicentem reuocat ipsa
admo-

*Occa-
sione
consen-
sus eli-
citur.*

admonet promissæ continentiæ, quo pacto ob-
 tento & sibi vitam & marito cælestem gratiam, &
 vitam addicit. Cui cum placeret conditio, ipsa
 Dei, vt putandum, ope sanata, & exhilarata depo-
 sito mundo muliebri arctiorem viuendi ratio-
 nem molitur & defuncta filiola amplius persua-
 detur marito. Quare amplexo Chrifii iugo cum
 in virtutum stadio pulchra æmulatione certaret,
 & vita & habitu Monasticam elegissent institutio-
 nem, parentibus id non permittentibus de fuga
 cogitant. Cogitantibus sub noctem afflatu odoris
 suauissimi simul inusitato voluptatis cælestis sen-
 su affectis, & Diuinæ voluptatis arbitrio expecta-
 to se permittentibus, eoque declarato, & amoto
 per mortem patris Melanæ impedimento placet
 Urbano tumultu relicto suburbanam quietem
 amplecti, quo tempore Apeniano xxv. & Melanæ
 xx ætatis annus erat: quæ ætas adolescentum san-
 guinem potentiore rabie extimulat. Melana sanè
 omni cautione adhibita tum sibi accurata viuendi
 ratione prospiciebat, tum Apeniano non iniucun-
 da adiutrix erat, eumque à semita perfectionis
 non nihil declinantem sapienti correctione ad
 viam pietatis reducebat: & illi quidem nihil tan-
 tæ curæ erat, quantæ nihil eâ curare, quæ ad cor-
 pus pertinebant: imò verò & cibo & veste, & o-
 mni ratione flammam iuuentutis extinguere, i-
 pfumque vestium præclarum cultum nec dum
 amolientem tum admonendo, tum scitè quoque
 & aptè irridendo peruicit. Diceres Euam è dia-
 mearo ad pugnæ præire officia. Eos enim, qui æ-

*Ape-
 nianus
 à Me-
 lana ad
 ulterio-
 ra in-
 stiga-
 tur.*

grotabant, adire & inuisere & curationem adhibere, & peregrinantes hospites mensa accipere & victu donare à Melana docebatur maritus. Quod quidem ambo pariter faciebant, & obibant ut omnium tutores custodias, loca relegatis constituta, carceres, & ergastula, soluentes qui propter inopiam, re autem & verbis consolantes, qui propter aliam calamitatem detinebantur. Progreſſu longius venditis facultatibus pauperes ditare incipiebāt præter spem in Deum nihilo sibi relicto.

Apenianus à fratre spoliatus.

Interim diaboli inuidia Severus Apeniani Germanus fratris & vxoris constantiam labefactare aggressus, molestia fratrem afficere, agros adimere, fructus abripere, vim inferre vnde cunquē colere nihil permotos sed magis iniuriarum voluntaria ex legis præscripto perpessione munito grauiore impetu adoriri, seruos fratris tum promissis, tum pecuniis ad defectionem sollicitare, iure & titulo seruitutis, agrorumque, quos colebant inhabitantes, ad ipsum translato. At gaudium incolumi virtute de intercepto largitatis riuo dolabant.

Verina Augusta patrona Melana & sponsa.

Non hæc autem ita gerebantur, ut in principibus pia imperatrix Verina non hæc acceperit auiditione: sed ad eam quidem diu antea peruenerat fama eorum philosophiæ, ducebant que operam pretium & videre & audire dicentes, & multitudine precibus accersebat Melanam. Tunc autem tempore quoque dante occasionem illam magno studio vocauit: Illa verò iuit. Sed quæ extiterunt ante eorum congressionem, satius est pauca ex iis auertere. Erat quidem hæc lex apud Romanos, ut nullo

Ius vir aut mulier ad Imperatorem aut Imperatricem operto capite accederet. Ipsa verò legem nihil curans velata accessit nõ Tyrannorum mores, sed Paulli legem maximè dicens oportere conseruare, qui non sinit mulieres nudo capite incedere. Sed neq; vestem voluit mutare, neq; pannos, eti id mul-
ti suaderent: quibus dicebat: meis me vestib. indui, quomodo eas exuam? vnde ingressa in regiam, ne intuitu quidem digna iudicans, quæ apud alios in admiratione sunt, præteribat. Ingressis augusta mox assurrexit, & beneuolis verbis ad proximum confessum recepit vestitus mirata ruditate: & conuocatis suis Melaniam affata, ô quam rem nunc inueor, dixit, Te iam pridem quidem Diuinam esse mulierem audiui, nunc verò etiam video, beata ruà Deo beatitudinem iure consecuta: quæ quidem è throno aureo confurgens inter amplexum admirans dicebat. Promittenti dein se de Seuero pænas sumpturam dixit Melana: Tutius nobis iniuriam pati, ne vindictæ studio contra illud faciamus, cum quis te percusserit in aliam maxillam, præbe illi & alteram: & voluntati tuæ compensatio affluens respondebit, nobis sat esto, damna præscindi, nec nostra quidem id causa, sed inopum, ne beneficentia frustrarentur: & quidem pæna Seuero condonata, ipsis verò facultas vendendarum possessionum concessa, prædiorumq; in Italia, Sicilia, Hispania & Britannia non paucorum, pro quibus emptores promptè studio Imperatorum pretium exolvebant. Post hæc sine numere accepto honorificè cum comitatu

Dei
auxi-
lium
solamē.

Eunuchorum dimissi. Cum autem nullus præter
Augustos pares ipsis essent diuitiis duodecim mil-
libus annuè receptis, domusque tanta maiestas, ut
illius pretio exoluendo nemo Romanorum par-
esset, quod paulò post ob exustionem Barbari-
cam imminutum, vniuersum ex his collectum
thesaurum inter pauperes distribuere voluntarii
ipsi pauperes effecti maiore laude, quam Iob, qui
necessitati in hoc paruit: cuius vxor imbecillior
ad sustinendum, Melana verò alacritate prompta
sui etiam scopi maritum reddebat participem.
Est autem satis euidens supernam dextram eis o-
pem tulisse, quæ & stantes custodiabat, & si quan-
do fuissent supplantati, ipsa eos protinus erigebat,
& confirmabat. Ipsas eos saepe cum in fomina
prolaberentur, sustollebat, & efficiebat eos in po-
sterum cautiore. Aliquando autem visi sunt sibi
ambo simul in principio quidem ambulare per
viam admodum angustam & fossis interceptam,
quæ ita eos affligbat, ut viderentur sibi esse con-
triti & contracti. Postquam verò eam cum magna
afflictione & perpeffione confecerant, tunc eos
excepit relaxtio, liberumque & latum spacium,
& voluptas ineffabilis & valdè admirabilis. Sic
Deus efficiebat, ut ii apertè de fututis certam con-
ciperent fiduciam, & quod paruos labores ma-
gna præmia essent consecutura. Sed non erat ne-
gligens inimicus, sed omnibus modis aggressus
victus recessit. Collecta fuerat ab ipsis magna vis
auri humi defossa, & tota domo aurum radiabat
multorum inopia subuenturum. Quare inimi-
cus

cus auri colore ingesto animum demulsit, recon- *Tenta-*
diti commonefecit, vt ratione thesauro priuata *no opū*
auri caperetur amore, sed frustra, cum ipsa auri *Oble-*
formæ speciem cælestium incomprehensibilem, *ctatio*
transitoria æterna prudenter obtenderet: idque *num a-*
in alia supra alias grauissima tentatione, qua ipsi *liarum*
balneum ipsius molesta suggestione obiectum *super a-*
fuit, cuius altera pars maris, altera arborum situm *ta.*
ostentabat, ex cuius folio fluctuum in alto vicissi-
tudinem, arborum proceritatem, garritus auium,
riuorum susurros & lymphiditatem, venationis
apparatum, & id genus amœnitatum copiam erat
intueri & sensibus percipere: at illa cum his futu-
ra bona Diuina compararet, ita victoriam ab ho-
ste retulit, vt omnis pugnae materia adempta v-
trique videtur. Quam verò deinceps gentem
eorum beneficentia non peragrauit Melopota-
miæ, Phœnicia, Syria, Ægypti, ad Eurum, ad
Zephyrum? Sunt autem, qui dicunt, eos totas in-
fulas vel emptas, vel ab imperatore donatas aut
concessas, alias sanctis viris donasse, alias choris
virginum & Monachorum implese. Rebus in
Italia dispositis exceptis nonnullis relictis in Si-
ciliam abeunt vendendi gratia & S. Paulini patris
ipsorum secundum spiritum in visendi. Profectis
ab vrbe præfectus eius illimis oculis reliquias opū *libera-*
intuitus in foro plebis tumultuantis ob panis *tas.*
inopiam furore occiditur: in agro autem suburba-
no Mysorum barbaries reliquum subtraxit, quod
indiciū erat, non sine Dei nutu res suas in tuto
collocasse, & in cælestibus horreis condidisse.

Nauigaturis in Lybiam & Carthaginem aura ad-
 uersante Melana, quod putaret sic Deo placere,
 vento parendum rata, eo sequi iusso appellunt In-
 sulam à Barbaris direptam abductis captiuis, quos
 annuentibus ita barbaris incesseione Præfulis
 loci redimunt, & quingentis insuper aureis, pa-
 neque dato calamitosos solatio sunt profecuti.
 Hinc vento secundo Carthaginem feliciter delati
 more suo facultates vel in Ecclesias vel pauperes,
 vel claustra effundunt. In vrbe Tagaste inueniunt
 Alypium eloquio multorum salutem promouē-
 tem prælidē templi, quod mox auro gemmis, &
 agrorū prouentibus locupletarunt, cum ipso verò
 assidue diuina meditabantur eloquia: struxerūt &
 duo monasteria mediocrium reddituum alterum
 virorum 80. alterum yginum 130. Dehinc nequa-
 quā oblita abstinentiæ in ediam interdium sustinebat
 circa occasum solis duro pane, & subinde modico
 olei obsonio contenta. Vino prorsus abstinebat.
 Conditio, quod vocant, ex melle sirim leuabat. Tē-
 pus verò, quod multis sæpe obtundit & redardat
 impetum, ei ipsum acriorem reddebat: & quidē ad
 secundū, mox ad tertium, deniq; ad septimū diem
 in ediam producebat expers omnis voluptatis in
 cibo, & æq; laboriosa permanens. Scribebat celeri-
 ter, & pulchrè & citra errorem, sine reprehensione
 peritorum, quo pene dies effluebat, lassatisq; ma-
 nib oculi percurrendis scriptis, aut memoriæ mā-
 dandis succedebāt, aut sanctorū sermonibus aures
 applicabat: nec parum tribuebat orationi præfer-
 tim nocturni temporis vix duabus horis quieti re-
 licis

exerci-
 tia Me-
 lana
 crescē-
 tia.

lictis in humi reposito sacco, citata Christi voce
vigiliam mandante, dum incerta furis aduentatis
hora imminet. Præterea & se, & quæ secum erant
virgines, sic faciebat aduersus somnū contendere.
Sibi autē leges imponebat, & à se rationē exigebat:
& otiosa oratio, & mores non satis graues, & risus
nimis profusus, & sinistra cogitatio omnino casti-
gabatur: & non sinebat omnino malam aliquā nu-
bem ætherem mentis subtercurrere. Atq; illa qui-
dem tam cautè, & tam duriter vitam agebat, & a-
liis erat regula, vt eam viam ingrederentur. Cū au-
tē ieiunio octauum diem, qui dicitur Dominicus
adiiceret. ita præfectæ vetanti ob memoriam re-
surrectionis parebat secundū Apostoli præceptū,
vt modici olei & cibi parte contenta esset. Eius au-
tem in laboribus diligentiam, & à suis laborib. le-
ctionis vehementem contentionem, & corū, quæ
lecta erant, acrem perscrutationem, & multa alia
quæ nisi satis potuerit verbis exprimere? At scriptio-
nis quidem lucrum, & vestis manu sua confectæ
in opibus tributum. Scripturæ vtriusq; secræ adeo
lectione afficiebatur, vt tum ter in anno repeteret,
tum pulcherrima quæq; semper in ore haberet, tū
in inquirendis & librandis esset miræ attentionis,
vt vix vocula effugeret. Nec minus Neotricorum
bonorum authorum indiligēs erat, quorum vti-
lissima quæq; possidebat & aliis cōmunicabat. De-
niq; Græcæ linghæ vsus adeo erat ei expeditus, vt
negares Italiam ei patriam fuisse: Interim honesta
quædam & grata lenitas sermonem cum philoso-
phis in initum temperie quadam cōdiebat, zelum in
Chri-

*Heve-
ricos a-
uersa-
batur.*

*Arca
domū.
cula.*

*Iter
Hiero-
solymis-
tanum.*

Christum nutrebat amor quidam infestabilis, & qui contineri non poterat: qua ratione etiam effecit, ut non solum mens eos auerfaretur, qui furiosam aliquem sequuntur hæresim: sed nec nominari audiri nomen sinebat appositè ad illud Dauidicum: non meminero nominum eorum per labia mea. Intendebat lucro animarum donis & verbis vtriusque sexus inuentutem alliciens, & temperantiæ, & exercitiorum societatem persuadebat: nec deerant inter cæteros gentiles & Samaritani, quos rectam fidem edoctos sui dimissis suis sequaces effecit. Accessit huc incredibilis tolerantiæ assequendæ & exercendæ methodus. Ligneam sibi parat arcam, in qua vix erecta stat, ut vix ad alterutram partem inclinari posset, in qua per arcum spiraculum verba accipiebat & reddebat, quo mater nauigationis pristinæ & cælestis methodi focia ab oratione & eloquiorum meditatione respirantem identidem oculis & voce salutatum accedebat. Sic cum omnibus ipsam quoque vicit naturam: mater sanè & lucro spirituali læta, & Deo grata recedebat de tali tibi data sobole. Et quid opus est illius omnia prosequi? Ad eius enim laudes pro omnibus sufficit modestia eius & moderatio, quod, cum viueret tam purè, quam vllus alius cor haberet contritum & mentem demissam ac humilem, ut nullus alius ex iis, qui multa admittunt non honesta. Dehinc subiit in animum cum matre & Aperiano Solymas & loca Diuinis vestigiis impressa venerari, & appulsi Alexandriam S. Cyrillum Antistitem iubar sacerdotum

dorum clarissimum cum quodam prophetico viro Theodoro conueniunt, & accepta salutari instructione reliquum nauigationis cursum maturant paucis necessariis sumptis, vt in numero essent mendicantium: cum quidem Melana leui valitudine tentata, eaque mox recuperata, oblataque sacro Christi sepulti Mausoleo adorato, reliqua obibat & sacerdotum maximè, qui eminebant sapientia dicendi, conuersatione, ob fructum, utebatur libenter, victu tenui, manibus, vt ante, quaesito: & circa vesperum ingressa Christi sepulchrum ibidem in oratione clauso templo pernoctabat, donec ingressi essent matutina cantantur cantica, quibus finitis ipsa nonnihil quieti se mancipabat. Interim Christianus quidam, sicut rogatus erat ex venditis ipsorum possessionibus, quæ supererant pretium transmittit ab Vrbe Hierosolymam, cuius more suo egenos hæredes fecere. Vbi aliquamdiu morati rursus matre senio grauata in habitaculo ad radices Oliueti montis relicta in Aegyptum vterque pergit causa visendi sanctos & sua egenis impertiendi. Inuenerunt ibi in cella insignem Christianæ philosophiæ asseclam Ephæstionem, cum quo recusante oblata dona Melana pulchrum certamen iniit largitionis: cum crebrò ambisset domunculam nec reperito nisi storea & sportula cum salis modico sub eo auro reposito preces hominis poposcit & impetrauit: at hoc animaduerso celeriter insecutus *senex* voce procul stetit, & manibus aurum quatens ostendit, & dixit se nescire, ad quid eo vteretur: qui

aiunt,

aiunt. si tibi non proderit, at aliis erit vtile: quibus ille, at quis, ait, in hoc deserto & omnium egeno loco à me petet? non acceptum verò aurum senex in profluentem abiecit & abiit. In plures eiusmodi cum incidissent auersatos tanquam letiferū venenum, & dein Alexandria, mox trans Nitriæ montes Athletarum Christi cōspectu, & exemplis animos pauissent, & locupletassent, Hierosolymā redeunt. Ibi Melana exorto Luminū festo in cella se includit lege sibi facta, ne quis præter matrem prope oliueti iugum degētem, & Apenianum idq; quinto tantum die se inuiseret, præterq; consobri-
nam, quam in suam disciplinam receptam, cū fuisset plena fastu, & Romano spiritu, ad summū modestiæ apicem deduxerat. Traductis à Melana ibi laboriosissimè XIII annis, matre tandem defuncta, & sepulta, in simili alia tenebrosa cella annum in luctu ieiunio, & exercitatione traducit. Cum hominum sermonibus fama eius increbesceret, & inuiseretur à plurimis, cænobium construit nonaginta virginū vñibus aptatum: in quo præter virgines, aliæ quoq; non satis continentis ante vitæ mutatis ad meliora institutis debebant: quibus etiam eiusmodi leges datæ: ne cum viris silentium soluāt, ne exeant ex claustro, ne quid externarū rerum accipiant, vt vni præfectæ pareant. Quo officio Melana non accepto subdita fuit, vt amoris amplificādi, & propinqui exempli, & modestiæ vñdiq; ab omnibus seruandæ viua esset regula, & obsequio ancilla, benignitate verò mater. Vnde si mandato præfectæ aliquæ infirmiores continentiz rigore vide-

regula
mona-
stern.

viderentur onerari, eis solatii loco abūde erat Melana, quæ oneris grauitatem aptè & prudenter leuiorem reddebat, & ipsa subinde ieiuna sub strato cuiusq; cibo reposito curabat, vt consciæ datricis beneuolentiam & obedientiam in seipsis erga eam promptiorē efficeret. Dicebat autē, non oportere solum corpus, sed etiam animum castum & purū seruare à libidinos is cogitationib. deinde uedia quicquid nocte ad preces nullam ostēdere pigriritiam, nec in precibus solum labra mouere, sed totam cogitationem dictis adhibere, absurdum esse bona sine studio petere, & ad mortalem regem habitu & vultu compositum & cum reuerentia accedere, nec ad infinitā Maiestatem timidos adire. Adiecit his in fine plurima de caritate, sine qua frustra sunt cæteræ virtutes, & quidem inedia & vigilia, & aliarum virtutum comitātium corpus spiritus malignos quodammodo habere consortium at non ita caritatis & humilitatis, quæ sunt in animo, cū ipsi ob maleuolentiam & superbiam sint ad inferos relegati: nec minus fidem dicebat esse necessariam, eamq; rectam, puram & dubitationis expertem, sine qua tanquam basi cætera etiam præclarissima dispereunt. Cum cerneret se ob ieiunium à mulieribus æstimari, metuens, ne in eo omnia ponerent aliis neglectis virtutibus, similitudine eas docebat, quod vt sponsa amicta cuitu circa reliquum corpus, circa pedes neglecta & inculta, sic animam nec sine ieiunio cæteris virtutibus, ne sine his solo ieiunio rite exornari: obedientiam etiam aiebat necessariam ex ordinatione diuina, & quod sine hac rerum turbatio,

*Docu-
menta.*

batio, & confusio nominum cum rebus ipsis fit exoritura: omniaque hæc dicta exemplis stabilibat aptis, inter quæ vnum non tacebo. Tenebatur quidam studio disciplinæ clari cuiusdam senis: qui præmonstratus ei, qualem requirat, discipulum, iussit statuat flagris cedere, quærēs, num responderet, quo negato iussit maledictis eandem inceslere, cum & his immota esset, si inquit, tu potes eadem sustinere & nihil contradicere, accede & nostra disciplina fruire: sin minus, ne te ad nostram conferas disciplinam. Hæc & alia multa cum puellis proponeret, lucro operum, & damno omissionis inculcato persæpe ad sedulitatem & laborem audacter subeundum prudenter & generosè extimulabat: Et templum eis struxit. Accidit tunc Apenianum coniugem suum secundum carnem, fratrem autem secundum spiritum desertis his imis ad superas regiones migrare. Eius mortem calcar sibi & ansam rata esse incrementi maioris intra templum ieiuniis & laboriosis exercitiis per quadrienniū versatur. Ad virorum claustrum suo instituto conuenientium inopiam eius locupletis viri thesaurus subleuabat. Cum vix ab his respirasset, Volusiani patruī literis ad Eudoxiam Augustam cupidam ipsius videndam Bizantium vocatur: consilio igitur cum aliis suis habito vadit, & vbique in itinere, plebīs & Cleri applausu excipitur, vt & Calchedone, vbi in templo S. Euphemie nocte sepulchri eius odore mirificè recreata, & in itinere prosequendo exempta hæcilitatione confirmata. Vbi venit in conspectum

*Mors
Ape-
niani.*

Volu-

Volusiani adhuc gentilis ille mutationem pristini splendoris & gracilitatem vultus miratus aiebat: proli qualem ex quali te conspicio? illa apto responso, à me, inquit, formam accipe futurorum bonorum, quorum me spes sola ad omnia aspersionanda commouit: insinuabat quoque se per alios eius voluntati, & verò per S. Proclum Antistitem quam maximè, qui admirabundus dicebat, si Roma tales tres matronas haberet, nullius infidelis nomen ibi audiendum. Nestorii videns hæresin ibi irrepentem dissolutis toto die eius sophismatis infectos sanabat, periclitatos eximebat. Quod non ferens diabolus in specie mariti lugubri & atra veste induti ei minitabundi apparet, nisi abisset. Augustorum & aulicorum eius se animos immutaturum, & ipsam cruciatibus vitam finituram. At illa subolita fraude inuocato saluatoris nomine grauissimam ei plagam incutiente abigit. Deinde cum accersisset eum, qui cum ipsa erat, sacerdotem, & incepisset narrare ea, quæ viderat & audierat, sentit repente dolorem in coxendice, cumque ad eò acrem, vt ea vocem amiserit, & nemo dubitauerit, id esse manifestum inimici insultum. Cum sic productus esset ei dolor usque ad sex dies, & illa hora maximè malum intenderetur, qua nigrum aspexerat, & minus audierat (aderat enim dies septimus) accessit qui de periculo moribundi patrui referret, & dum vellet eo portari, anxia de salute animæ eius, si sine baptismo obiret alius superuouit, qui fidelem eum factum & baptismo initiatum dicebat: quo au-

S. Pro-
cli te-
stimo-
num.

dito cum dolore animæ protinus cessauit etiam morbus corporis affecto ignominia inimico, & gratulantibus baiulis, deoq; gratias agentibus quod iam incederet: & patrum quidem monitis in fide confirmatum & synaxi sacra procurata inuitum cum bona spe dimisit. Bizantii per multis diebus sancta feliciter officio ad felicitatem multorum, præsertim Imperatricis & Imperatoris (is erat Theodosius) magis obtumorem glorioli status indigentium. Hinc prælata quiete egreditur, ut festina Solymas repetat, ad quas & loca sancta ueneranda Eudoxiam inuitauerat, quæ dein secuta gratulata sibi fuit de tali felicitate, quod & tanta videre, & tantæ uti directione & uirgines eius salutare licuisset, cuius etiam pedem luxatum matrona loco restituit. Augusta precum dimissa oblatione ad plures labores se comparat, & miraculorum copia florebat inter quæ aliis omisis libet commemorare, quod mulierem insanabilem, & rictu per cõstipationem dentium imperuio fame tabescentem ad reliquias martyrum eorum oleo unctam, dictoq;, aperi in nomine Iesu sanauit, sed ita cautè, ut translata à se gloria in Christi martyres qui hæc & alia. potuere, non ipsa, laudem & fauorem humanum repudiaret: zona quoque sua pluribus sanatis aliis tamen acceptum ferebat: qua cum moribundam puerperam sætu mortuone aram liberaret, eam esse donum alicuius magni uiri dicebat. Denique præscia horæ mortis & obitū locis sacris ad speluncam præsepis Christi se confert, in qua consobrinæ dicit se natalem Christi non

*Humi-
litas.*